

ІСТОРИЧНА СПАДЩИНА: ХАРКІВСЬКА АРХІТЕКТУРА МОДЕРНІЗМУ 20-30-х рр. ХХ ст.

Новгородов Д.В.

*Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут», м. Харків*

Початок ХХ ст. – це час стрімкого наукового та технологічного розвитку. Архітектура та будівництво не були виключенням. Науковці та інженери робили нові відкриття та винаходи, а митці шукали нові стилі та форми.

Архітектори намагалися привнести в архітектуру риси бурхливого та швидкого технологічного розвитку. Так з'явилась модерна архітектура. Її виникненню сприяв розвиток використання в будівництві бетону, металу та їх поєднанню – залізобетону. Початковий модернізм базувався на принципі «форма прямує за функцією», тобто результат дизайну повинен служити меті споруди.

У 1919 році у Веймарі (Німеччина) з'являється школа Баухаус (функціоналізм), а трохи згодом в СРСР та зокрема на території України відбувається не менш значуща подія – виникає конструктивізм. Стиль, який повинен формувати життя «нової людини». В тому ж 1919 році Харків стає столицею радянської України, що обумовлює пов'язані з цим процеси у подальшому розвитку міста.

У середині 1920-х років в Харкові розпочалось масштабне будівництво різноманітних будівель. В першу чергу адміністративних та суспільних, а вслід за ними зростали промислові, житлові, медичні, освітні, науково-технічні будівлі. Переважна більшість із них була побудована в стилі конструктивізм. Велике будівництво тривало до середини 1930-х років, переважно до 1934 року, коли столичні функції повернулись до Києва. За цей період Харків отримав десятки величких конструктивістських будівель різноманітного призначення. Найвідоміша з них широкому загалу – це Будинок Державної Промисловості, або Держпром, Головний поштамт, Палац робітника або БК Залізничників, комплекс студентських гуртожитків «Гігант», автоматична телефонна станція. Окрім цих споруд в Харкові існує великий перелік менш відомих будівель 1920-1930-х років побудови в стилі конструктивізм.

Треба зазначити, що саме велика кількість об'єктів конструктивізму вплинула на зовнішній вигляд Харкова, багато в чому сформувавши історичне та архітектурне обличчя міста. До проектування та будівництва багатьох з них мають стосунок архітектори та інженери, які навчалися або викладали в ХТІ (Харківському технологічному інституті), надалі Харківському політехнічному інституті. Це такі постаті, як О.Г. Молокін, М.А. Зеленін, І.Г. Таранов-Белозеров, В.І. Богомолів. Вони залишили нам у спадок велику кількість цікавих та неповторних будівель у стилі конструктивізм, які безумовно вплинули на формування архітектурного обличчя Харкова. Задача сучасних науковців – ці об'єкти вивчати, досліджувати, систематизувати, каталогізувати, вносити до пам'яток історії та архітектури, щоб зберегти цю безцінну історичну спадщину для наступних поколінь.